

FORR A BOR...

(Részlet a szerző *Három Város című könyvéből*.)

Sok éve figyelem, követem a szőlőlé, a must forrását, a bor születését. Sok éve ugyanazon aggodalommal kóstol-gatom nap nap után, vajon mivé lesz a nagy átváltozás végén, visszaadja-e a remélt illato-kat, ízeket, karaktert. És sok éve ugyanazon lemondással vagyok néhány hét után: ebből sem lesz igazán jó bor, az, amit megálmod-tam, amit összeraktam a fejemben, s már el-képzelttem a nyelvemen. Próbálom megfej-te-ni, kifürkészni titkát, hogy ott belül mi megy végbe, de mindig rá kell ébrednem: hagyni kell, hogy kiforrja magát. Nincs más titok, csak a türelem. Az idő a nyitja mindennek. Nem kell kapkodni, nem kell ugrálni, s jó bor lesz belőle – ha mindent megfelelően csinál-tam. Ha a törvényeket betartottam.

Ugyanígy sok éve figyelem a közösség, a magyarság átalakulását, változásait, s meg kellett állapítanom, az átváltozás, a forrongás eredménye – a borhoz hasonlóan – megjó-solhatatlan. A közösség átalakulásának belső törvényeit megfejteni – a folyamat közben – nincs módunkban. Mindig csak utólag látjuk meg az „igazságot”, kapjuk meg a válaszokat a miértekre. De ahogyan a bornál, úgy a kö-zösségnél sem „véletlenül” alakulnak a dol-gok, hanem törvényszerűen.

De mi a törvény? A törvény – az én olva-satomban – tértől és időtől függetlenül az a kapocs, amely összeköti, folyamatossá teszi az életet. A törvény az állandóság, az össze-kötöttség élet és élet között. A törvény megtar-tása fűzi láncba az azonos korban élőket és a generációk sorát is. A törvény az, amely ki-egyenlíti a különbségeket, kitölti a hézagokat ember és ember között, s így teremt stabili-tást. Olyan az, mint egy épületben a habarcs, a kötőanyag: elválaszt, de egyben össze is köt. S ha a törvény felfogható habarcsként, akkor az építőanyagok maguk az emberek; az épület pedig nem más, mint maga a közösség. Így vi-szonyulnak egymáshoz, így találja meg egyik a másikhoz viszonyított helyét és szerepét.

Mint tudjuk, semmi sem örök, így egyetlen építmény sem. Van, hogy a történelem oly vihart kavart, hogy ledönti, szétszórja az épít-ményt, a közösséget. Van, hogy a közösség tagjai, az építőanyagok fogynak el lassan, a kihullók helyére nem lép más. Mindkét eset-ben erős lehet a gyanúnk, hogy a törvénnyel, a kötőanyaggal történt valami probléma. Ahol

ugyanis a törvény erodálódik, ott az épület omladozni kezd, a közösség bomlásnak indul, a történelem viharaival szemben védtelenné válik. Ha a törvény erejét veszti, a kapcsolat megszűnik az egy korban élők és a generációk között, a folyamatosság véget ér. És fordítva is így van: ahol építkezni, közösséget for-málni akarunk, ott – az alapanyagok ismerete mellett – gondosan meg kell választanunk a habarcsot, a törvényt.

A habarcs sosem az alapanyagból készül, hanem annak hiányosságait kiküszöbölve, az egyes elemek összekötésére koncentrál-va igyekszik egy magasabb szintű struktúrát megteremteni. A helyes törvény tehát nem azt keresi, mi az egyes ember számára a legkívá-natosabb, hanem hogy mi kell ahhoz, hogy egy nagyobb egység, egy magasabb szint, a közösség létrejöjjön. A törvény éppen azért áll az egyes ember fölött, mert azt pótolja, amiben az egyén hiány szenved: az egészben gondolkodást.

A törvények célja, szerepe – a közösség-alkotás és működés biztosítása – tehát meg-ismerhető. Ezt „szolgálja” a Tízparancsolat is, mint egyfajta „alaptörvény”, amelyhez hasonló minden korban és kultúrában megta-lálható. Nem kell tehát isteni kinyilatkoztatás-ra várnunk, hogy az évezredek óta lecsiszolt játékszabályok világosak legyenek előttünk. Mégis, korunk individualista szemléletében a közösség és vele a törvény szerepe megké-rdőjeleződik, idejétműltnak látszik. A modern ember önteltségének és korlátoltságának kö-szönhetően azt gondolja, a törvény fölött áll: nincs szüksége közösségre, így eldobhatja az ezt biztosító „alaptörvényeit” is. Ebből is lát-szik csonka, parciális szemléletmódja, „alap-anyag”, „építőelem” státusza, hiszen azt az egyszerű összefüggést sem látja át, hogy a kö-zösség védelme valójában az egyén védelme, legfőbb érdeke. Mert csak a közösség képes az egyes ember fennmaradását, kibontakozá-sát minél optimálisabban biztosítani.

Korunk törvényhez és közösséghez való hozzáállása nem egyedi a történelemben. Az ember már csak olyan anyagból gyúró-dott, hogy időről időre megun mindent, ami körülveszi; így rendszerét, „törvényeit” is. Az alaptörvényein túl vagy éppen azokkal szemben választ, keres, kitalál magának újat, újakat. Ideológiát gyárt, s annak kiteljesedé-sében, megvalósításában éli ki a változatosság gyönyöreit. Az ókori istenkirályságtól a li-

berális, individualista demokráciáig már szá-mos változatban képzelte el az élet értelmét, építette föl a maga gazdaságát, társadalmát és kultúráját, s fűzte össze azokat – választott ideáinak megfelelő – törvényekkel. Időről időre azonban ugyanabba a hibába esett: ideo-lógiáihoz való túlzott ragaszkodása, választott törvényeinek merevsége már a – közösség fennmaradását biztosító – alaptörvényeket rombolta. Elfelejtette vagy tudatosan rombol-ta azokat, így közössége szükségszerűen fel-bomlott. Ma újra ehhez kerültünk közel. Oly-annyira megfedkezünk a közösség fenntar-tásának, mint elsődleges célnak szolgálatáról, hogy Európa közösségeit minden lehetséges irányból a (fel)bomlás veszélyezteti. Alap-törvényeinkről, a közösségi együttélés habar-csairól megfedkezünk, azok egyre inkább erejüket veszítik, porladoznak. Építőköveink,

ORAVECZ PÉTER

Ambient

Vasadi Péternek

Valami roppant kéz markolhatott a földbe itt, elnézve a táj hegy-magas göröngyeit.

Valami óriás fájdalom, egekből aláhullt harag sziklává dermedt lávából orgonasípokat farag.

Itt, most: csend. Szinte semmi. Ciripel, épp csak moccan a lét. Mozdulatlanságunk csodálja sarjadva múltó jelenét.

Pohár bor. Áttetsző kehely, benne folyékony fény ragyog. Pál tudta, hogy „nem én”. Hogy bennem *Én vagyok*.

Itt minden összefügg. Az indák lugassá szövődnek. És mi is megbocsátunk a helyettünk vétkezőknek.

*Szent György-hegy
2016. Péter-Pál napján*

az emberek drasztikusan fogyatkoznak, a kihullók helyére nem áll senki. Vagy ha igen, olyan idegen anyagból gyúrt, aki nem épül be az építménybe; sokkal inkább ék, feszítő pajszer, aki amíg befűrődik, addig stabilabbá tesz, de amint megmozdul, jelentős faldarabokat omlaszt magával. Az Európa-építmény így egyre rogyadozottabbá vált, s félő, egy kisebb széllökést is képtelen lenne átvészelni, nemhogy az egyre közeledő, vésszen tornyosuló viharfelhők nyomását.

Az európai közösség(ek) és a magyarság problémái végső soron a törvények be nem tartására mutatnak vissza. Az európai és a magyar épületből kihullott a habarcs, s egyre fogyatkoznak az építőelemek is. Mindezért elsősorban önmagunkat okolhatjuk. Az elmúlt évszázadokban (s különösen évtizedekben) Európa és az európai nemzetek messze a világ előtt jártak fejlettségben, lehetőségben, jólétben. Nem tekinthetünk úgy magunkra, mint évszázados sorscsapásoktól szétzilált közösségre, kinek bajai külső okokból fakadnak. Elsősorban belül kell keresnünk a bajok forrását. A törvények megértése és betartása ismét létszükségletünké vált – így magam is azok nyomába eredek. 🍷

XXV. évfolyam, VI. szám.
2016/6.

**BOR ÉS IRODALOM
KÜLÖNSZÁM**

A szerkesztőbizottság tagjai:

Alföldy Jenő, Ágh István,
Bertalan Tivadar, Czigány György,
Dobai Péter, Gyulai Líviusz,
Iancu Laura, Kalász Márton,
Rózsássy Barbara,
Szakonyi Károly,
Tóth Éva

Főszerkesztő: Sággy Ildikó
Művészeti vezető: Kó Pál
Művészeti szerkesztő: Réti Attila
Olvasószerkesztő: Pécsi Tibor
Rovatvezető: Ughy Szabina

Kiadja: Magyar Írók Egyesülete
Tiszteletbeli elnök, kiadóigazgató:
Szakonyi Károly

Nyomdai kivitelezés:
Pharma-Press Kft.

TÓTH ÉVA

ÍrótaBORi BORdal

BORdal van
sördal nincs
BORívóknak való
nem sörívóknak
Balassi tavaszhimnusza
Tinódi részegeseket feddő éneke
Csokonai csikóbőrös kulacsa
Kölcssey Himnusza
Vörösmarty Fóti dala
a BORnemissza Petőfi
a BORissza Ady
a boldog szomorú Kosztolányi
kenyere és BORA
Radnóti BORi notesza
Berda Tatay Takáts BORízú szava
Hamvas BORTudománya
Hajnóczy halálos mámore
Homérosz BORSzínű tengere
amely nem BORvörös
nem is rosé
inkább zöld mint a fehér BOR portugálul
Nálunk a BOR vörös piros fehér
édes savanyú
száraz fanyar
könnyű nehéz
pezsgő habzó
must murci újBOR ÓBOR aszú
de mindegyik lehet jó
nem csiger lőre noha
s akinek jó a BORA
az JóBORú
akinek BORbarátja
BORbíró BORMester BORvendég BORzsák BORGulya
BORbándi BORbála BORcsa BORiska BORKa
TiBOR CtiBOR StíBOR DaliBOR GáBOR HáBOR
BORges BORghese BORGia BORodin BORromini
BORisz BORics
BORdy Bella és BORDaberry
és BORáros
aki nem BORovicskát BORSzeszt BORvizet BOPárlatot
hanem ezerjót muskotályost
olaszrizlinget zöldszilvánt
hárslevelűt kadarkát
badacsonyi szürkebarátot
somlói juhfarkat egri bikavért
villányi oportót soproni kékfrankost homoki fehért
mért
hordóból demizsonba
miskakancsóba flaskába korsóba
csobolyóba könyvalakú butéliába
kecsketömlőbe kehelybe kupába pohárba
icce- akó- hektó- vagy literszámra
BORSzőresökön BORSzéken BORneóban
ZoBORvidéken ZomBORban BORdeaux-ban MariBORban
Mert a tokaji írótaBOR
még nem szoBORral
nem is BORravalóval
hanem BORral
jutalmazza a jámbOR
akár BORos akár BORús
szó- és betűszaporítókat
mert BORban az igazság
igazság van a BORban